

JP "TRŽNICA" D.O.O. ZENICA
MARŠALA TITA BR. 48

Broj: 3809/23.
Zenica, 29.12. 2023.godine

PRAVILNIK O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA
JAVNOG PREDUZEĆA JP TRŽNICA D.O.O. ZENICA

SADRŽAJ

I OPĆE ODREDBE	4
II IZBOR RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA, PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH PROCJENA I GREŠKE.....	5
Dosljednost računovodstvenih politika.....	6
Promjene računovodstvenih politika	6
Promjene računovodstvenih procjena	6
Ispravljanje grešaka	7
Pragovi značajnosti.....	8
Izračun praga značajnosti	8
III VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE DUGOTRAJNE IMOVINE.....	8
Definicija dugotrajne imovine/stalnih sredstava	8
IV Stalna nematerijalna sredstava	9
Sticanje nematerijalne imovine.....	10
Izdaci za licence i aplikativne softvere.....	11
Model troška	11
Procjena korisnog vijeka upotrebe nematerijalne imovine	11
Kraj amortizacije.....	12
Nadoknadivost knjigovodstvene vrijednosti-gubici od umanjenja vrijednosti.....	12
Povlačenje iz upotrebe i otuđenje/prestanak priznavanja	12
V Stalna materijalna sredstva.....	13
Nekretnine, postrojenja, oprema	13
Priznavanje	13
Materijalna sredstva po funkcionalnom mjestu	14
Grupe nekretnina, postrojenja i opreme	14
Mjerenje i priznavanje	15
Mjerenje nakon početnog priznavanja	15
Tekuće (redovno) održavanje.....	15
Investiciona održavanja i investiciona ulaganja u materijalna sredstva	16
Sticanje stalnih sredstava.....	17
Korisni vijek upotrebe stalnog sredstva	17
Amortizacija	18
Nadoknativa vrijednost-umanjenje vrijednosti.....	19
Prestanak priznavanja.....	20
Dobici ili gubici od prestanka priznavanja imovine.....	21
Manjak materijalne imovine.....	21

VI INVESTICIJSKE (ULAGAČKE) NEKRETNINE	22
Početno mjerenje	22
Investicijska ulaganja u ulagačke nekretnine	23
Tekuće održavanje ulagačkih nekretnina	23
Otuđenje	23
VII VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE KRATKOTRAJNE IMOVINE	24
Kratkoročna finansijska imovina	24
Politika vrednovanja i iskazivanja zaliha	24
Struktura zaliha	25
Vrednovanje zaliha	25
Sitan inventar, auto gume i HTZ oprema	25
VIII GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE	26
Blagajnički maksimum	27
Status glavnog računa	27
Prelazni račun	27
Izveštaj o novčanim tokovima	27
IX POTRAŽIVANJA	27
Usaglašavanje potraživanja	28
Ispravka potraživanja od kupaca	28
Priznavanje rashoda u poreznom bilansu	29
Primjena MSFI 9	29
Umanjenje vrijednosti	29
X OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA	30
XI VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE PLAĆENIH TROŠKOVA BUDUĆEG RAZDOBLJA	31
AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	31
XII KAPITAL, DOBITAK I GUBITAK	31
Osnovni kapital	31
Povećanje/smanjenje osnovnog kapitala	32
Zakonske rezerve	32
Zadržana/akumulirana dobit	32
Dobit/gubitak tekuće godine	32
Raspored dobiti/ pokriće gubitka tekuće godine	32
VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE OBAVEZA, REZERVISANJA I RAZGRANIČENJA	33
XIII OBAVEZE	33
Podjela obaveza	33
Dugoročne obaveze	33

Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina	34
Priznavanje rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalne imovine	34
Kratkoročne obaveze	35
Vrednovanje i iskazivanje unaprijed naplaćenih i drugih odloženih prihoda	35
XIV VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE PRIHODA I DONACIJA	35
Priznavanje i mjerenje	36
Priznavanje donacija	37
Vrste donacija	37
Evidentiranje donacija	37
XV VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE RASHODA	37
Priznavanje i mjerenje	38
XVI VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE FINANSIJSKOG REZULTATA	39
XVII BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	39
XVIII ZAVRŠNE ODREDBE	40

Na osnovu člana 36. Statuta JP "Tržnica" d.o.o. Zenica, Zakona o računovodstvu i reviziji u F BiH ("Službene novine F BiH" broj 15/21 od 24.02.2021.), a u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), direktorica Preduzeća donosi

PRAVILNIK O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Računovodstvene politike obuhvataju principe, načela, osnove, dogovore, pravila i prakse koje je usvojilo Preduzeće za pripremanje i prikazivanje finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Politike, nakon što se objektivno i realno u okviru Preduzeća, (Uprave, ovlaštenih radnika i formirane Komisije), utvrdi da je efekat njihove primjene beznačajan, ne moraju se primjenjivati.

Usvojene računovodstvene politike odnose se na priznavanje, ukidanje priznavanja, mjerenje i procjenjivanje imovine, potraživanja, obaveza, prihoda i rashoda preduzeća.

Računovodstvene procjene su usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti neke imovine ili obaveze, ili iznosa trošenja neke imovine tokom vremena nastalo procjenom sadašnjeg stanja i očekivane buduće koristi i obaveza povezanih s tom imovinom i obavezama.

Cilj utvrđivanja računovodstvenih politika je objektivno i fer prezentiranje imovine, potraživanja, obaveza, prihoda, rashoda i kapitala te evidentiranje poslovnih promjena uvažavajući osnovni cilj organiziranja preduzeća.

Član 2.

Uprava Preduzeća bira i donosi računovodstvene politike u skladu sa MSFI i relevantnim zakonskim propisima koje rezultiraju finansijskim izvještajima koji sadrže relevantne i pouzdane informacije o transakcijama, drugim događajima i okolnostima na koje se one primjenjuju.

Sadržaj računovodstvenih politika je usklađen i sa normama i okvirima koje određuju relevantni zakonski propisi: Zakon o računovodstvu i reviziji FBiH (Službene novine FBiH br.15/21), Zakon o porezu na dobit (Službene novine FBiH 15/16 i 15/20) i drugi prateći propisi.

Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) su Standardi i Tumačenja koje je usvojio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB). MSFI obuhvataju: Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja, Međunarodne računovodstvene standarde, Tumačenja Odbora za tumačenja međunarodnog finansijskog izvještavanja (IFRIC) i Tumačenja bivšeg Stalnog odbora za tumačenja (SIC).

JP "Tržnica" d.o.o. Zenica će prilikom izrade, donošenja i prezentacije svojih finansijskih izvještaja, primjenjivati računovodstvene politike utvrđene ovim pravilnikom, a u skladu sa zakonskim propisima.

II IZBOR RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA, PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH PROCJENA I GREŠKE

Član 3.

Uprava Preduzeća, u skladu sa MRS-8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, određuje kriterij za izbor i mijenjanje:

- računovodstvenih politika,
- računovodstveni postupak i objavljivanje promjena računovodstvenih politika,
- primjenu računovodstvenih procjena i
- ispravljanje grešaka.

Član 4.

Prilikom odabira računovodstvenih politika, Uprava Preduzeća bira određeni MSFI koji se izričito primjenjuje na određenu transakciju, drugi događaj ili okolnost.

U slučaju nepostojanja konkretnog MSFI-ja koji se primjenjuje na određenu transakciju, drugi događaj ili okolnost, Uprava Preduzeća će koristiti vlastitu procjenu pri donošenju i primjeni računovodstvene politike koja će rezultirati informacijama koje su:

a) relevantne za potrebe donošenja ekonomskih odluka korisnika;

b) pouzdane, u smislu da finansijski izvještaji:

- vjerno prikazuju finansijski položaj, finansijski uspjeh i novčane tokove subjekta;
- odražavaju ekonomsku suštinu transakcija, drugih događaja i okolnosti, a ne samo propisani pravni oblik;
- neutralni su, tj. nepristrasni;
- sastavljeni su oprezno; i
- potpuni su u svim značajnim aspektima.

Pri procjenjivanju, Uprava Preduzeća sagleda i razmatra primjenjivost sljedećih izvora, po redoslijedu važnosti:

- zahtjeve u MSFI-jevima koji obrađuju slična ili povezana pitanja; i
- definicije, kriterije priznavanja i koncepte mjerenja imovine, potraživanja, obaveza, prihoda i rashoda iz okvira zakonskih i podzakonskih propisa kojima se reguliše ova materija, kao i internih akata Preduzeća.

Pri procjenjivanju, Uprava Preduzeća uzima u obzir najnovije objave drugih tijela koja kreiraju standarde i koja koriste sličan konceptualni okvir za razvijanje računovodstvenih standarda, drugu stručnu literaturu i prakse prihvaćene u relevantnim djelatnostima, u obimu u kojem to nije u suprotnosti s izvorima navedenim članu 4, stav 2.

Dosljednost računovodstvenih politika

Član 5.

Preduzeće će biti dosljedno u izboru i primjeni računovodstvenih politika za slične transakcije, događaje i okolnosti, osim ako neki MSFI posebno zahtijeva ili dopušta kategorizaciju stavki za koje bi mogle biti prikladne različite politike. Ako neki MSFI zahtijeva ili dopušta takvu kategorizaciju, odgovarajuća računovodstvena politika se bira i dosljedno primjenjuje na svaku kategoriju.

Promjene računovodstvenih politika

Član 6.

Subjekt je dužan promijeniti računovodstvenu politiku samo ako:

- a) tu promjenu zahtijeva neki MSFI; ili*
- b) ta promjena rezultira finansijskim izvještajima koji pružaju pouzdanije i relevantnije informacije o efektima transakcija, drugih događaja ili okolnosti na finansijski položaj, finansijski uspjeh ili novčane tokove Preduzeća.*

Promjenom računovodstvenih politika se ne smatraju:

- primjena računovodstvene politike za transakcije, druge događaje ili okolnosti koje se, suštinski, razlikuju od onih koje su se pojavljivale ranije; i*
- primjena nove računovodstvene politike za transakcije, druge događaje ili okolnosti koje se ranije nisu pojavljivale ili su bile beznačajne. Primjenu promjene računovodstvenih politika, Preduzeće će iskazati u skladu sa odredbama MRS 8- Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške (član 19. do 27.).*

Promjene računovodstvenih procjena

Član 7.

Zbog neizvjesnosti koje su svojstvene poslovnim aktivnostima, veliki broj stavki u finansijskim izvještajima, Preduzeće ne može precizno vrednovati, već samo procjenjivati.

Postupak procjenjivanja podrazumijeva prosuđivanja zasnovana na posljednjim raspoloživim pouzdanim informacijama.

Procjene se mogu zahtijevati za:

- sumnjiva i sporna potraživanja;*
- zastarjele zalihe;*
- fer vrijednost finansijske imovine ili finansijskih obaveza;*
- korisni vijek upotrebe, ili očekivani model trošenja budućih ekonomskih koristi sadržanih u imovini koja se amortizuje; i*
- obaveze po garancijama.*

Član 8.

Promjena računovodstvene procjene je usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti neke imovine ili obaveze, ili iznosa trošenja neke imovine tokom vremena, koja proizlazi iz procjene sadašnjeg stanja i očekivanih budućih koristi i obaveza povezanih s tom imovinom i obavezama.

Promjene računovodstvenih procjena proizlaze iz novih informacija ili novih događaja i, u skladu s tim, ne predstavljaju ispravke grešaka.

Efekat promjene računovodstvene procjene, Preduzeće će priznati prospektivno, njegovim uključivanjem u dobit ili gubitak u:

- *periodu promjene, ako promjena utječe samo na taj period;*
- *periodu promjene i budućim periodima, ako promjena utječe na oboje.*

Preduzeće će objaviti prirodu i iznos promjene računovodstvene procjene, koja ima utjecaj na tekući period ili se očekuje da će utjecati na buduće periode, osim objavljivanja efekta na buduće periode kad procjena tog efekta nije izvodljiva.

Ispravljanje grešaka

Član 9.

Greške se mogu pojaviti u odnosu na:

- *priznavanje;*
- *vrednovanje,*
- *prezentaciju;*
- *ili objavljivanje elemenata finansijskih izvještaja.*

Član 10.

Finansijski izvještaji nisu u skladu sa MSFI-ima ako sadrže značajne greške ili beznačajne greške koje su učinjene s namjerom da se postigne određeni prikaz finansijskog položaja, finansijskog uspjeha ili novčanih tokova Preduzeća.

Član 11.

Potencijalne greške tekućeg perioda otkrivene u tom periodu ispravljaju se prije nego što se finansijski izvještaji odobre za izdavanje.

Preduzeće će značajnu grešku ranijeg perioda, koja je otkrivena tek u kasnijem periodu, ispraviti retroaktivno, u prvom setu finansijskih izvještaja odobrenih za izdavanje nakon njenog otkrivanja, tako što će:

- *prepraviti uporedne iznose za prezentirani/e prethodni/e period/e u kojem (odnosno u kojima) je greška nastala; ili*
- *ako je greška nastala prije najranijeg prezentiranog prethodnog perioda, prepraviti početno stanje imovine, obaveza i kapitala za najraniji prezentirani prethodni period. (MRS 8-tačka 42.)*

Kada nije izvodljivo utvrditi efekte greške iz prethodnog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentiranih prethodnih perioda, subjekat će prepraviti početna knjigovodstvena stanja imovine, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retroaktivno prepravljanje izvodljivo (što može biti tekući period).

Kada na početku tekućeg perioda nije izvodljivo utvrditi kumulativni efekat neke greške na sve prethodne periode, Preduzeće treba prepraviti uporedne informacije prospektivno, počevši od najranijeg datuma od kojeg je to izvodljivo.

Pragovi značajnosti

Član 12.

Informacija je značajna ukoliko njeno izostavljanje ili pogrešno prikazivanje može utjecati na ekonomske odluke korisnika donesene na bazi finansijskih izvještaja. Značajnost zavisi od veličine stavke ili greške procjenjene u konkretnim okolnostima koje su dovele do njenog izostavljanja ili pogrešnog iskazivanja. Analiza i vrednovanje se vrši za svaku stavku posebno.

Klasifikacija i računovodstveno evidentiranje određenog događaja zavisi od značajnosti događaja (kvantitativni i kvalitativni aspekt).

Izračun praga značajnosti

Član 13.

Uprava preduzeća je odredila pragove značajnosti na osnovu iskustvenih metoda i to:

- stalna nematerijalna sredstva 10.000,00 KM,
- stalna materijalna sredstva: zgrade 20.000,00 KM, ostala materijalna sredstva 10.000,00 KM,
- potraživanja 10.000,00 KM,
- obaveze 10.000,00 KM,
- zalihe 1.000,00 KM.

III VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE DUGOTRAJNE IMOVINE

Definicija dugotrajne imovine/stalnih sredstava

Član 14.

Kao dugotrajna imovina ili stalna sredstva iskazuje se ona imovina, koja se upotrebljava duže od jednog obračunskog perioda (godine dana). Prema MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja pojam dugotrajna imovina se koristi za materijalnu, nematerijalnu i finansijsku imovinu dugotrajne prirode.

Prema pojavnom obliku dugoročna imovina Preduzeća razvrstava se po sljedećim podgrupama:

- nematerijalna imovina
- nekretnine, postrojenja i oprema,
- ulaganja u investicijske nekretnine,

- druga dugoročna potraživanja,
- odložena porezna sredstva i dugoročna razgraničenja.

U analitičkom knjigovodstvu za stalna sredstva tj. Registru stalnih sredstva se iskazuju sljedeći podaci o pojedinačnom stalnom sredstvu:

- inventurni broj;
- datum nabavke;
- datum aktiviranja;
- pripadajuća amortizaciona grupa;
- stopa amortizacije,
- vrsta stalnog sredstva,
- količina,
- nabavna vrijednost,
- otpisana vrijednost,
- sadašnja vrijednost.

Stalna sredstva se raspoređuju u amortizacione grupe, i svakom nabavljenom sredstvu dodjeljuje se inventarni broj koji se evidentira kako u Registru stalnih sredstava tako i na samom sredstvu.

Član 15.

Analitička konta stalnih sredstava u Registru stalnih sredstava moraju biti usaglašena sa istim kontima u Glavnoj knjizi, po nabavnoj, otpisanoj i sadašnjoj vrijednosti.

Knjiženje podataka o stalnim sredstvima vrši se u skladu sa rokovima, nakon čega se provjerava usaglašenost podataka u Registru stalnih sredstava sa podacima o istim u Glavnoj knjizi po vrsti sredstva i vrijednosti.

IV STALNA NEMATERIJALNA SREDSTAVA

Član 16.

Stalna nematerijalna sredstva su prava i druga nemonetarna imovina bez fizičkih obilježja, koja Preduzeće koristi u isporuci roba ili usluga, koje Preduzeće kontrolira i očekuje od istog buduću ekonomsku korist.

U strukturi nematerijalne imovine mogu se nalaziti sljedeća stalna sredstva:

- kapitalizirana ulaganja u razvoj;
- računarski programi-software (koji nisu dio hardwera);
- koncesije, patenti, licence, zaštitni znakovi i druga prava;
- ulaganja na tuđim stalnim sredstvima;
- ostala nematerijalna sredstva;
- nematerijalna sredstva u pripremi;
- avansi za stalna nematerijalna sredstva.

Obilježja na osnovu kojih se može donijeti odluka da je riječ o nematerijalnom sredstvu su:

- sredstvo je odvojivo tj. ono se može odvojiti i prodati, prenijeti, licencirati, iznajmiti ili razmijeniti, pojedinačno ili zajedno s pripadajućim ugovorom,
- kad ono proizilazi iz ugovornih ili drugih zakonskih prava, nezavisno od toga da li se ta prava mogu prenositi ili odvojiti,
- od njega se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi koje će pritićati u Preduzeće,
- nabavna vrijednost može se pouzdano izmjeriti,
- vijek upotrebe sredstava se može utvrditi,
- sredstvo je stečeno u svrhu poslovanja (bilo za potrebe iznajmljivanja ili administrativne potrebe).

Priznavanje

Član 17.

Priznavanje neke stavke kao nematerijalnog sredstva podrazumijeva sljedeće:

- da ta stavka udovoljava definiciji nematerijalnog sredstva (MRS 38; tačke 8-17.), i
- kriteriju priznavanja (MRS 38; tačke 21-23.).

Nematerijalna imovina treba se priznati samo ako:

- je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi koje se mogu pripisati imovini pritićati u privredni subjekat, i
- trošak nabavke te imovine se može pouzdano utvrditi.

Sticanje nematerijalne imovine

Član 18.

Nematerijalna imovina se može sticati putem:

- Zasebnog sticanja (nematerijalna sredstva se početno vrednuju po trošku, odnosno visini izdataka isplaćenih za njihovo pribavljanje. Nabavnu vrijednost zasebno stečenog nematerijalnog sredstva čini njegova nabavna cijena, uključujući carine i druge dadžbine nastale prilikom uvoza, nepovratne poreze, i svih troškova koji se direktno mogu pripisati pripremi sredstava za predviđenu upotrebu).
- Sticanja kao poslovnog spajanja (nematerijalna imovina stečena u poslovnom spajanju, u skladu sa MSFI 3 – Poslovna spajanja, se mjeri prema trošku te nematerijalne imovine koji predstavlja njenu fer vrijednost na datum sticanja).
- Sticanje pomoću donacije (Preduzeće će prilikom početnog priznavanja, nematerijalnu imovinu stečenu iz donacije mjeriti po nominalnoj vrijednosti, drugi postupak koji dopušta MRS 20, uvećanoj za sve izdatke koji se mogu direktno pripisati pripremi imovine za predviđenu upotrebu. U slučaju da je sredstvo donirano, a Preduzeće ne raspolaže podatkom o vrijednosti sredstva, procjenu će izvršiti stručna komisija ovlaštena od strane Preduzeća ili ovašteni procjenitelj).
- Razmjena imovine (nematerijalna imovina se može dobiti u zamjenu za nemonetarnu imovinu ili za kombinaciju monetarne i nemonetarne imovine).

Trošak takve nematerijalne imovine se mjeri po fer vrijednosti osim u slučaju da:

a) transakcija nema komercijalni sadržaj ili

b) fer vrijednost ni primljene ni date imovine se ne može pouzdano izmjeriti.

Ako se stečena imovina ne mjeri po fer vrijednosti, njen trošak se mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti imovine koja je data).

- interno dobivena nematerijalna imovina (interno generirani goodwill se ne priznaje kao imovina).

Član 19.

Izdaci za licence i aplikativne softvere

Izdaci za aplikativne softvere iskazuju se kao nematerijalna imovina Preduzeća samo ako su nabavljeni od drugih i ako nisu u neposrednoj vezi s osnovnim funkcionisanjem računara. Softveri koji kontrolišu rad računara sastavni su dio hardvera, te se u knjigama iskazuju kao sastavni dio materijalnog sredstva (računara i drugih sredstava).

Aplikativni softveri iskazuju se po trošku nabavke, i otpisuje se na osnovu procjenjenog vijeka upotrebe, odnosno prificanja ekonomskih koristi od korištenja nematerijalnog sredstva.

Amortizacija prestaje kada se sredstvo amortizira ili ranije ako se isto razvrsta kao kao sredstvo namijenjeno prodaji ili se otuđi.

Nakon početnog priznavanja nematerijalno sredstvo (softveri) primjenjuje se model troška nabavke.

Licence su ugovorna prava korištenja tuđeg patenta (izuma ili pronalaska). Izdaci za licence iskazuju se u visini troška nabavke, za ugovoreno ili zakonsko vrijeme prava korištenja. Utrošak nabavke uključuje se iznos po ugovoru, naknada za registraciju ugovora, naknada za ovjeru potpisa ugovora, te drugi zavisni troškovi koji su u direktnoj vezi sa pribavljanjem licence. Licence sa neodređenim vijekom upotrebe se ne amortizuju.

Član 20.

Model troška

Mjerenje prilikom i nakon početnog priznavanja dugoročnog nematerijalnog sredstva vršit će se po modelu troška, odnosno metodom nabavne vrijednosti, umanjenoj za ispravke vrijednosti po osnovu akumulirane amortizacije i umanjenja.

Član 21.

Procjena korisnog vijeka upotrebe nematerijalne imovine

Nematerijalna sredstva otpisuju se na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe.

Preduzeće će izvršiti procjenu da li nematerijano sredstvo ima ograničeni ili neograničeni vijek trajanja. Imovina za koju se ne može predvidjeti rok do kojeg će se koristiti tretirat će se kao imovina neograničenog vijeka upotrebe.

Za nematerijalna sredstva koja imaju ograničen vijek upotrebe primjenjuje se porezno priznata stopa amortizacije a na osnovu procjene vijeka upotrebe.

Član 22.

Amortizacija nematerijalne imovine i evidentiranje

Amortizacija nematerijalnih sredstava koja podliježu amortizaciji vrši se primjenom vremenskog linearnog metoda.

Početak otpisa stalnog nematerijalnog sredstva počinje kada je sredstvo raspoloživo, tj. stavljeno u upotrebu, tj. kad se nalazi na lokaciji i u stanju koje je neophodno za korištenje u svrhu koju je odredila Uprava a završava se posljednjim mjesecom u kojem se izvrši potpuni otpis.

Amortizacija se evidentira zaduženjem grupe konta Rashodi po osnovu amortizacije, uz odobravanje konta ispravke vrijednosti stalnih nematerijalnih sredstava.

Ako je nematerijalna imovina stečena iz donacije, uporedo sa obračunom amortizacije evidentira se sučeljavanje prihoda i rashoda obračunskog perioda te se vrši prenos sa obaveze po osnovu odloženog prihoda na prihod iz donacija tekućeg perioda.

Član 23.

Kraj amortizacije

Amortizacija imovine može prestati i na dan kada je sredstvo klasificirano kao imovina namijenjena prodaji (u skladu sa MRS 38 i MSFI 5) ili na dan kada je sredstvo potpuno amortizovano, ili u slučaju otpisa zavisno šta je ranije nastupilo.

Član 24.

Nadoknadivost knjigovodstvene vrijednosti-gubici od umanjenja vrijednosti

Da bi se utvrdilo je li došlo do umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine, Preduzeće primjenjuje MRS 36- Umanjenje vrijednosti imovine koji objašnjava kada i kako Preduzeće vrši pregled knjigovodstvene vrijednosti svoje imovine, kako određuje nadoknativi iznos i kada priznaje ili stornira gubitak od umanjenja vrijednosti.

Član 25.

Povlačenje iz upotrebe i otuđenje/prestanak priznavanja

Stalno nematerijalno sredstvo se treba isknjižiti iz poslovnih knjiga Preduzeća po prodaji/otuđenju ili kada se ne očekuje nikakva ekonomska korist od njegove upotrebe.

Dobici ili gubici od rashodovanja ili otuđenja sredstva treba da se utvrde kao razlika između neto primittka od otuđenja, ako postoji i knjigovodstvene vrijednosti sredstva.

Član 26.

Na stalna nematerijalna sredstva u pripremi se ne vrši obračun amortizacije.

Član 27.

Avansi za nematerijalna sredstva obuhvataju avanse date za sticanje tih oblika sredstava.

Avansi za nematerijalna sredstva ne podliježu obavezi obračuna amortizacije.

Član 28.

V STALNA MATERIJALNA SREDSTVA

Nekretnine, postrojenja, oprema

Član 29.

Materijalna sredstva su sredstva koja obuhvataju nekretnine, postrojenja i opremu koje Preduzeće:

- koristi u proizvodnji ili isporuci roba i usluga, iznajmljivanju drugima ili za administrativne i druge svrhe,*
- za koje se očekuje da će se koristiti duže od jedne godine.*

Evidentiranje stalnih sredstava kojima Preduzeće raspolože vodi se u službenim evidencijama tj. u glavnoj knjizi kao i u registru stalnih sredstava.

Član 30.

Priznavanje

Priznavanje troška pojedine stavke nekretnine, postrojenja i opreme se vrši samo ako su zadovoljeni sljedeći uslovi:

- da postoji vjerovatnoća da će ekonomske koristi koje se mogu pripisati tom sredstvu, pricati u Preduzeće, bilo u obliku prihoda ili u obliku smanjenja rashoda,*
- da se nabavna vrijednost, odnosno cijena koštanja, može pouzdano i tačno izmjeriti.*

Kao stalno sredstvo priznaje se i sredstvo od kojeg se ne očekuje buduća ekonomska korist, ali je nabavka tog sredstva neophodna da bi se dobile koristi od drugih stalnih sredstava.

Član 31.

U knjigovodstvenu vrijednost nekretnine, postrojenja i opreme priznaje se (kapitalizira) i trošak zamijenjenog dijela (rezervni dijelovi) te imovine i ulaganja u dugoročna materijalna sredstva ukoliko će takvo ulaganje:

- produžiti vijek trajanja sredstva,
- povećati njegov kapacitet,
- dogradnja dijelova značajno poboljšati kvalitetu učinka sredstva.

Član 32.

Troškovi svakodnevnog održavanja dugoročnog materijalnog sredstva se ne kapitaliziraju, već predstavljaju rashod perioda.

Član 33.

Materijalna sredstva po funkcionalnom mjestu

Stalna materijalna sredstva prema funkcionalnom mjestu u Preduzeću mogu biti:

- *u pripremi ili izgradnji, su kategorije materijalnih sredstava Preduzeća koje su u postupku pribavljanja ili izgradnje u vlastitoj režiji ili od strane angažovanih izvođača, u poslovnim knjigama se vode se odvojeno kao investicije u toku;*
- *u upotrebi, su kategorije sredstava koja su aktivirana i obavljaju svoju funkciju odnosno spremna su namjeravanu upotrebu, na osnovu faktura dobavljača, konačnog obračuna po Zapisniku o obračunu nabavne vrijednosti ili po Odluci o uknjiženju u poslovne knjige Preduzeća i*
- *van upotrebe, su kategorije sredstava koja su povučena iz upotrebe bez perspektive korištenja u poslovanju Preduzeća, odnosno ona materijalna sredstva koja Preduzeće više nema namjeru koristiti zbog istrošenosti i otpisa do 100% vrijednosti sredstava ili zbog nekorisnosti sredstava, iako nisu u potpunosti otpisana (imaju određenu knjigovodstvenu vrijednost), te se ovako kvalifikovana sredstva prenese na konto sredstva namjerjena prodaji ili se odmah rashoduju).*

Član 34.

Grupe nekretnina, postrojenja i opreme

Nekretnine, postrojenja i oprema obuhvataju sljedeće grupe:

- *zemljište,*
- *građevinske objekte,*
- *opremu i mašine,*
- *kancelarijsku opremu,*
- *umjetnička djela,*
- *transportna sredstva,*
- *avanse za dugotrajnu materijalnu imovinu,*
- *dugoročnu materijalnu imovinu u pripremi.*

Član 35.

Mjerenje i priznavanje

Nekretnine, postrojenja, i oprema se početno tj. pri prvom knjigovodstvenom evidentiranju, vrednuju i mjere po nabavnoj vrijednosti, odnosno po cijeni koštanja, trošku nabavke, a koji obuhvata:

- *faktumu vrijednost dobavljača (kupovna cijenu po odbitku popusta i rabata),*
- *troškove prevoza, uključujući i vlastiti prevoz,*
- *troškove pripreme mjesta – lokacije,*
- *špediterske troškove, uvozne dadžbine (carine),*
- *nepovratne poreze, instaliranja i montaže, utovara, pretovara,*
- *troškove pozajmljivanja koji se mogu direktno pripisati sticanju sredstava,*
- *naknade troškova stručnjacima kao što su: arhitekti, inženjeri (pribavljanje investiciono projektne dokumentacije),*
- *troškovi naknada zaposlenika (kao što je definirano u MRS-u 19 – Primanja zaposlenih) koji direktno proizlaze iz izgradnje ili nabavke stavke nekretnine, postrojenja i opreme;*
- *ostale troškove koji su direktno vezani za dovođenje sredstava u radno stanje za upotrebu.*

Član 36.

Trošak nabavke ne uključuje upravne i druge troškove osim ako se mogu direktno pripisati nabavci sredstva ili dovođenju sredstva u upotrebu.

Član 37.

Priznavanje troškova u knjigovodstvenu vrijednost pojedine nekretnine, postrojenja i opreme prestaje kada je stavka na lokaciji i stanju neophodnom za upotrebu koju je odredila Uprava.

Član 38.

Mjerenje nakon početnog priznavanja

Mjerenje nakon početnog priznavanja dugoročnog materijalnog sredstva će se vršiti po modelu troška.

Nakon njihovog početnog priznavanja sredstva, nekretnine, postrojenja i opreme treba voditi po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.

Član 39.

Tekuće (redovno) održavanje

Tekuće održavanje predstavljaju naknadni izdaci u stalna sredstva, gdje se vrši samo tekuće održavanje ili popravka sredstava.

Izdaci iz prethodnog stava ne priznaju se u knjigovodstvenu vrijednost nekretnine, postrojenja i opreme.

U ove izdatke se ubrajaju oni koji se smatraju redovnim "troškovima popravke i održavanja" stavki nekretnina, postrojenja i opreme koji ne mijenjaju vijek trajanja sredstva.

Ovi izdaci priznaju se kao rashodi u razdoblju u kojem nastaju.

Investiciona održavanja i investiciona ulaganja u materijalna sredstva

Član 40.

Investiciona održavanja na sredstvima dugotrajne materijane imovine obuhvataju naknadne troškove na već postojećim sredstvima Preduzeća.

Naknadni troškovi će biti priznati u knjigovodstveni iznos sredstva ako su zadovoljeni kriteriji:

- ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi u većem obimu pricati u Preduzeće,
- ako se troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Osnovni kriterij za priznavanje naknadnih troškova u nabavnu vrijednost je zadovoljen kad se time:

- produžava vijek upotrebe stalnog sredstva,
- povećava njegov kapacitet,
- unapređuje kvaliteta njegovog učinka.

Naknadno priznavanje troškova na sredstvima dugotrajne materijne imovine, a koji se odnose na zamjenu postojećeg dijela, podrazumijeva i isknjižavanje vrijednosti onog dijela koji je zamijenjen, bez obzira da li se dio imovine koji je zamijenjen amortizira odvojeno. Ako za preduzeće nije izvodljivo da utvrdi knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela, vrijednost dijela koji se isknjižava može dobiti na sljedeći način:

- procjenom ili
- u vrijednosti novog dijela koji se priznaje (MRS 16 tačka 70), tj. trošak zamjene kao pokazatelj koliki je bio trošak zamijenjenog dijela u vrijeme kada je stečen ili izgrađen.

Član 41.

Pod investicijom se smatra ulaganje sa ciljem sticanja dugoročne imovine koja su u funkciji obavljanja osnovne djelatnosti.

Uprava Preduzeća predlaže plan investicionih ulaganja, koji je sastavni dio godišnjeg izvještaja Preduzeća, koji usvaja Nadzorni odbor, kao i trogodišnji plan poslovanja koji usvaja Skupština Preduzeća. Konkretno investicione aktivnosti na godišnjem nivou Uprava Preduzeća planira i reguliše u planu javnih nabavki za kalendarsku godinu.

Naknadne investicije koje nisu regulisane pomenutim dokumentima i izvještajima vrše se kroz procedure izmjene i dopune internih akata.

Sve nabavke i investiciona ulaganja u stalna sredstva evidentiraju se preko konta 025- nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi.

Na mjesečnom nivou ili po okončanju investicije/nabavke sastavlja se Zapisnik koji potpisuju članovi Komisije za prijem i kontrolu stalnih sredstava (imenovani Rješenjem Uprave), u kojem navode naziv stalnog sredstva, iznos, mjesto gdje se sredstvo nalazi (koristi) kao i datum kada je sredstvo spremno za upotrebu. Sastavni dio Zapisnika mogu biti radni nalozi sa specifikacijom utrošenog materijala i radne snage, građevinski dnevnik, građevinska knjiga i sl. sve što se odnosi na konkretnu investiciju.

Na osnovu Zapisnika Komisije Uprava Preduzeća donosi Odluku o aktiviranju.

Zapisnik zajedno sa Odlukom su osnova za evidentiranje u knjigovodstvu Preduzeća, gdje se sa vrši prenos sa sredstva u pripremi (025) na sredstva u upotrebi.

Član 42.

Vrijednost materijalnih sredstava u pripremi koja se otpisuju knjiže se na teret rashoda navedenog perioda.

Sticanje stalnih sredstava

Član 43.

Sredstva dugoročne imovine Preduzeće može sticati iz sljedećih izvora:

- *iz vlastitih sredstava,*
- *kreditiranjem,*
- *razmjenom,*
- *donacijom, ili*
- *kombinacijom naprijed navedenih.*

Član 44.

Korisni vijek upotrebe stalnog sredstva

Vijek upotrebe imovine određen je vremenom u kojem Preduzeće očekuje da će koristiti sredstvo i može biti kraći od njenog ekonomskog vijeka. Određivanje vijeka upotrebe neke imovine je stvar procjene zasnovane na iskustvu sa sličnom imovinom.

Prilikom određivanja vijeka upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme treba uzeti u obzir sljedeće faktore:

- *očekivanu upotrebu sredstava koja se procjenjuju na temelju očekivanog korištenja,*
- *fizičko trajanje i trošenje u zavisnosti od načina upotrebe, održavanja i popravke sredstava,*
- *tehničku ili ekonomsku zastarjelost, nastalu zbog promjene potražnje za uslugama koje se pružaju uz pomoć tog sredstava,*
- *zakonska i druga ograničenja uz korištenje imovine.*

Član 45.

Vijek trajanja stalnih sredstva se određuje prilikom svake nabavke, i to na osnovu procjene Komisije za prijem i kontrolu stalnih sredstava (koji u svom Zapisniku navode vrstu sredstva, količinu, mjesto, dobavljač, iznos, i procjenu vijeka upotrebe), nakon čega Uprava preduzeća donosi konačnu Odluku o aktiviranju (vrijeme aktiviranja i vijek trajanja). Zapisnik Komisije i Odluka Uprave preduzeća osnova su za evidentiranje stalnog sredstva u poslovnim knjigama.

Član 46.

Zemljište i zgrade su odvojena imovina i obračunavaju se i iskazuju odvojeno, čak i ako se zajedno nabavljaju. Zemljište ima neograničen vijek upotrebe, pa se ne amortizuje.

Zgrade obično imaju ograničeni vijek upotrebe i stoga su imovina koja se amortizuje. Povećanje vrijednosti zemljišta na kojem se nalaze zgrade ne utiče na utvrđivanje amortizacionog iznosa za zgradu.

Član 47.

Amortizacija

Materijalna stalna sredstva otpisuju se (amortizuju) na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe, odnosno na osnovu procjene priticajanja ekonomskih koristi po osnovu korištenja i upotrebe stalnih sredstava.

U slučaju kada značajni sastavni dijelovi stalnog sredstva imaju različit vijek upotrebe ili obezbjeđuju korist na različit način, neophodno je primijeniti različite amortizacione stope.

Član 48.

Osnovica za obračun amortizacije je nabavna vrijednost nekretnina, postrojenja, opreme. Obračunu amortizacije podliježe dugotrajna imovina koja ima ograničen vijek trajanja, dok amortizaciji ne podliježe dugotrajna imovina koja ima neograničen vijek upotrebe, kao što je zemljište, šuma, obnovljivi prirodni resursi i sl.,

Jednom amortizovana dugotrajna imovina ne može se ponovno uključivati u obračun amortizacije, ni kada je ista i dalje u upotrebi, osim u slučaju naknadnih ulaganja u takvu imovinu.

Član 49.

Početak amortizacije/otpisa počinje kada je sredstvo raspoloživo za upotrebu, tj. kad se nalazi na lokaciji i u stanju koje je neophodno za korištenje u svrhu koju je odredila Uprava. Amortizacija imovine prestaje na dan kad je odnosna imovina klasificirana kao imovina namijenjena prodaji (ili je uključena u grupu za otuđenje koja je klasificirana kao ona koja je namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5-Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje, ili na dan prestanka priznavanja imovine, zavisno od toga koji je od ta dva datuma raniji.

Amortizacija ne prestaje kad se imovina ne koristi ili povlači iz aktivne upotrebe, osim u slučaju ako je imovina u potpunosti amortizirana, u skladu sa MRS 16-Nekretnine, postrojenja i oprema.

Član 50.

Preduzeće će u obračunu amortizacije za stalna sredstva će primjenjivati linearni metod amortizacije.

Visina stopa koje se primjenjuju utvrđuju se na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe, odnosno na osnovu procjene priticanja ekonomske koristi po osnovu korištenja i upotrebe stalnih sredstava.

Član 51.

Uprava preduzeća će svojim Odlukama odrediti stope amortizacije a na osnovu procjene vijeka upotrebe.

Za postojeća sredstva kao i za svako novo nabavljeno sredstvo izračun stope amortizacije će se dobiti na način: $100 / \text{broj godina procijenjene upotrebe} = \%$

Član 52.

Nadoknadiva vrijednost-umanjenje vrijednosti

Na datum svakog bilansa Preduzeće će formirati Komisiju iz reda radnika koji će izvršiti potrebne radnje tj. utvrditi da li ima ikakvih indicija da je vrijednost stalnih sredstava umanjena, u smislu MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava.

Prilikom procjenjivanja da li ima bilo kakvih indicija da je došlo do umanjenja vrijednosti sredstava, Preduzeće uzima u obzir sljedeće pokazatelje:

Vanjski izvori informacija

- značajan pad vrijednosti sredstava tokom razdoblja, mnogo više nego što bi se to očekivalo usljed protoka vremena ili normalnog korištenja sredstava;*
- značajne promjene s negativnim efektom za pravna lica nastale tokom razdoblja, ili za koje se očekuje da će nastati u bliskoj budućnosti, u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili zakonskom okruženju u kojem pravno lice posluje, ili na tržištu kojem je dato sredstvo namijenjeno;*
- porast tržišne kamatne stope ili drugih tržišnih stopa povrata dugoročnih ulaganja tokom razdoblja, koji će, vjerovatno, značajno uticati na diskontnu stopu primijenjenu kod obračuna vrijednosti u upotrebi sredstva ili njegove nadoknadive vrijednosti;*
- knjigovodstvena vrijednost sredstava pravnog lica koje podnosi izvještaj, veća je od njegove tržišne vrijednosti;*

Interni izvori informacija

- postoje raspoloživi dokazi o zastarjelosti ili fizičkom oštećenju sredstva;*
- nastanak značajnih promjena s negativnim efektom na pravno lice tokom razdoblja, ili očekivanje da će takve promjene nastati u bliskoj budućnosti, u pogledu obima ili načina upotrebe sredstava sada ili u budućnosti. Ove promjene obuhvataju planove za prestanak ili rekonstrukciju poslovanja jedinice kojoj dato sredstvo pripada, planove za prodaju sredstva prije ranije očekivanog datuma, i ponovnu procjenu korisnog vijeka upotrebe sredstva kao ograničenog radije nego neograničenog;*

- postojanje raspoloživog dokaza na osnovu internih informacija, koji ukazuje na to da su ekonomski efekti sredstva lošiji ili će biti lošiji od očekivanih.

Ako se za navedene indicije utvrde da postoje, Preduzeće je dužno da izvrši formalnu procjenu nadoknadivog iznosa. Takvu procjenu će izvršiti ovlašteni procjenitelj.

Prilikom određivanja nadoknadive vrijednosti u obzir se uzima cijena na aktivnom tržištu, a u nedostatku aktivnog tržišta, najbolja raspoloživa informacija.

Sva dalja vrednovanja, procjenjivanja i postupanja će se vršiti u skladu sa Zakonom i važećim MRS/MSFI-ima.

Član 53.

Ako je nadoknadivi iznos imovine niži od njene knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost se smanjuje na njen nadoknadivi iznos. To smanjenje predstavlja gubitak od umanjenja vrijednosti, i suprotno ako je knjigovodstvena vrijednost manja ne vrši se umanjenje iskazane knjigovodstvene vrijednosti.

Član 54.

Prestanak priznavanja

Knjigovodstvenu vrijednost nekretnine, postrojenja i opreme treba isknjižiti iz poslovnih knjiga Preduzeća:

- po prodaji / otuđenju,
- kada se od njegove upotrebe ne očekuje nikakva buduća ekonomska korist.

Sredstvo se isknjižava (isključuje iz poslovnih knjiga) tek kada se otuđi ili kada je evidentno da se od njegove daljnje upotrebe neće ostvariti nikakva buduća ekonomska korist.

Odluku o isknjiženju stalnih materijalnih sredstva tj. o prestanku priznavanja donosi organi upravljanja (Uprava i/ili NO u zavisnosti od vrijednosti, praga značajnosti ili dr. faktora a što se reguliše zakonom i internim pravilnicima u Preduzeću) a na prijedlog stručnih službi i/ili popisnih komisija.

Obračun amortizacije za prodanu, uništenu, rashodovanu ili na dr. način otuđenu imovinu obračunava se i priznaje se do momenta nastanka tog događaja ili najkasnije do kraja tog mjeseca u kojem je bilo u upotrebi.

Ako je sredstvo potpuno amortizovano ili otpisano, a i dalje je u aktivnoj upotrebi ili se može prodati, ne isključuje se iz bilansa stanja (ne isknjižava se).

Ako je sredstvo isknjiženo iz bilansne tj. knjigovodstvene evidencije, a nije otuđeno ili uništeno, već se još uvijek nalazi u Preduzeću, evidentiraće se u vanbilansnoj evidenciji, radi dokaza o porijeklu sredstva, sve do krajnjeg uništenja.

Član 55.

Kada se materijalno sredstvo trajno povlači iz upotrebe, moguće su dvije varijante:

- ako Uprava Preduzeća donese Odluku da namjerava prodati neko sredstvo, tada se sredstvo preknjižava na sredstva namijenjena prodaji, a pripadajući dio ispravke vrijednosti se zatvara. Prilikom preknjižavanja, vrijednost sredstva namijenjenog prodaji se knjiži u neto iznosu, bez otvaranja konta ispravke vrijednosti na koji bi se prenijela zatečena ispravka vrijednosti tog sredstva u skladu sa MSFI-om 5;

- ako se sredstvo ne može prodati (potpuno neupotrebljivo), takvo sredstvo se isknjižava na osnovu donesene Odluke Uprave Preduzeća i/ili Nadzornog odbora, zatvara se osnovni konto, ispravka vrijednosti, a za neotpisanu vrijednost priznaje se rashod.

Član 56.

Dobici ili gubici od prestanka priznavanja imovine

Dobici ili gubici koji proizilaze iz prestanka priznavanja nekretnina, postrojenja i opreme trebaju se uključiti u dobit ili gubitak onda kada se ta imovina prestaje priznavati.

Dobici ili gubici koji proizilaze iz prestanka priznavanja pojedine stavke nekretnine, postrojenja i opreme trebaju se utvrditi kao razlika između neto prihoda od otuđenja, ako postoji, i knjigovodstvene vrijednosti sredstva.

Član 57.

Manjak materijalne imovine

Manjak nastaje kada je stvarno stanje materijalnih sredstava utvrđeno popisom manje od evidencija iskazanih u poslovnim knjigama Preduzeća.

Manjkovi utvrđeni popisom imovine mogu biti neoporezivi i oporezivi manjkovi, i Preduzeće će postupati u skladu sa Zakonom o PDV-u i Pravilnikom o primjeni Zakona o PDV-u.

Izuzetno, oporezivanju ne podliježu rashodi nastali na osnovu krala, rastura, kvara i loma do određene neoporezive visine propisane Normativom za utvrđivanje rashoda na koji se ne plaća PDV (čl. 11. stav 4. Pravilnika o PDV-u), kao ni manjak koji se može pravdati višom silom.

U slučaju pojave oporezivog manjka koji ide na teret Preduzeća, izvršit će se obračun PDV-a i izdati interna porezna fakture. Ako se za oporezivi manjak dobara tereti odgovorna osoba/radnik, PDV se zaračunava na poreznu PDV fakturu koja se izdaje odgovornoj osobi/radniku.

Član 58.

Avansi za nekretnine, postrojenja i opreme obuhvataju avanse date za sticanje tih oblika sredstava.

Avansi za stalna sredstava ne podliježu obavezi obračuna amortizacije.

VI INVESTICIJSKE (ULAGAČKE) NEKRETNINE

Član 59.

Investicijske nekretnine čine dugoročnu imovinu ili njene dijelove namijenjene za ostvarivanje prihoda od najma ili radi povećanja vrijednosti kapitala ili oboje.

Član 60.

Ulaganje u nekretnine koje su u vlasništvu se priznaju kao imovina, onda kada:

- *je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi koje su povezane s tim ulaganjem priticati u Preduzeće, i*
- *se trošak ulaganja u nekretnine može pouzdano izmjeriti.*

Trošak nabavke ulaganja u nekretnine obuhvata njenu nabavnu cijenu i sve direktno povezane troškove.

Početno mjerenje

Član 61.

Ulaganje u nekretnine početno se mjeri po trošku nabave. Preduzeće će imovinu klasificiranu kao ulaganje u nekretnine voditi prema računovodstvenoj politici model troška.

Član 62.

Sve nabavke i investiciona ulaganja u ulagačke nekretnine evidentiraju se preko konta 035- ulagačke (investicijske) u pripremi.

Po okončanju investicije/nabavke sastavlja se zapisnik koji potpisuju članovi Komisije za prijem i kontrolu stalnih sredstava (imenovani Rješenjem Uprave Preduzeća), u kojem navode naziv stalnog sredstva, iznos, mjesto gdje se sredstvo nalazi (koristi) kao i datum kada je sredstvo spremno za upotrebu.

Na osnovu Zapisnika Komisije Direktorica Preduzeća donosi Odluku o aktiviranju.

Zapisnik zajedno sa Odlukom su osnova za evidentiranje u knjigovodstvu Preduzeća, gdje se sa vrši prenos sa sredstva u pripremi (035) na sredstva u upotrebi.

Član 63.

Vrijednost materijalnih sredstava u pripremi (ulagačke nekretnine) koja se otpisuju knjiži se na teret rashoda navedenog perioda.

Član 64.

Mjerenje nakon početnog priznavanja dugoročne ulagačke nekretnine će se vršiti metodom nabavne vrijednosti (metod troška).

Investicijska ulaganja u ulagačke nekretnine

Član 65.

Investicijska ulaganja na sredstvima dugoročne materijalne imovine (ulagačkih nekretnina) obuhvaćaju naknadne troškove na već postojećim sredstvima Preduzeća.

Naknadni troškovi će biti priznati u knjigovodstveni iznos sredstva ako su zadovoljeni kriteriji:

- ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi u većem obimu priticati u Preduzeće,
- ako se troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Osnovni kriterij za priznavanje naknadnih troškova u nabavnu vrijednost je zadovoljen kad se time:

- produžava vijek upotrebe stalnog sredstva,
- povećava njegov kapacitet,
- unapređuje kvaliteta njegovog učinka.

Naknadno priznavanje troškova na sredstvima dugoročne materijalne imovine, a koji se odnose na zamjenu postojećeg dijela, podrazumijeva i isknjižavanje vrijednosti onog dijela koji je zamijenjen.

Ako je za Preduzeće neizvodljivo da utvrdi knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela, može koristiti:

- procjenu ili
- u vrijednosti novog dijela koji se doknjižava (MRS 40 tačka 68) tj. trošak zamjene kao pokazatelj koliki je bio trošak zamijenjenog dijela u vrijeme kada je stečen ili izgrađen.

Tekuće održavanje ulagačkih nekretnina

Član 66.

Tekuće održavanje predstavljaju naknadni izdaci u stalna sredstva ulagačke nekretnine, gdje se vrši samo tekuće održavanje ili popravka sredstava.

Izdaci iz prethodnog stava ne priznaju se u knjigovodstvenu vrijednost nekretnine.

U ove troškove primamo ulaze troškovi materijala, a mogu i uključivati i ostale troškove radi ponovnog postizanja ili održavanja ekonomske koristi na prvobitno predviđenom nivou.

Ovi izdaci priznaju se kao rashodi u razdoblju u kojem nastaju.

Otuđenje

Član 67.

Ulaganje u nekretnine se prestaje priznavati po otuđenju ili onda kada se ulaganje u nekretnine trajno povuče iz upotrebe te se od njihovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proizilaze iz povlačenja iz upotrebe ili otuđenja ulaganja u nekretnine se utvrđuju kao razlika između neto prihoda od otuđenja, ako postoji i knjigovodstvene vrijednosti imovine te se priznaju u dobit ili gubitak perioda u kojem je promjena nastala.

Član 68.

Ulagačke nekretnine se amortizuju utvrđenim godišnjim stopama amortizacije. Visina stopa koje se primjenjuju utvrđuju se na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe, odnosno na osnovu procjene prićicanja ekonomske koristi po osnovu korištenja i upotrebe sredstava.

Član 69.

Početak otpisa ulagačkih nekretnina počinje prvog dana kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Obračun amortizacije za prodanu, uništenu, rashodovanu ili na dr. način otuđenu imovinu obračunava se i priznaje se do momenta nastanka tog događaja ili najkasnije do kraja tog mjeseca u kojem je bilo u upotrebi.

Kada se stalna sredstva (ulagačke nekretnine) u potpunosti otpišu na njih se više ne obračunava amortizacija ni onda kada ostaju u upotrebi i evidenciji, samo se iskazuju u bilansima do trenutka otuđenja.

VII VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE KRATKOTRAJNE IMOVINE

Kratkoročna finansijska imovina

Član 70.

Kratkoročna finansijska imovina predstavlja onu imovinu Preduzeća, koja je odmah raspoloživa za realizaciju i neće se držati duže od jedne godine od datuma bilansa stanja.

Politika vrednovanja i iskazivanja zaliha

Član 71.

Zalihe su imovina:

- a) koja se drže za prodaju u redovnom toku poslovanja,*
- b) u procesu proizvodnje za takvu prodaju, ili*
- c) u obliku materijala ili dijelova zaliha koji će biti utrošeni u procesu proizvodnje ili u postupku pružanja usluga.*

Struktura zaliha

Član 72.

Zalihe Preduzeća obuhvataju:

- *Zalihe sirovina i materijala; Zalihe robe; Zalihe goriva i maziva,*
- *Zalihe kancelarijskog materijala i pribora,*
- *Zalihe rezervnih dijelova,*
- *Zalihe auto-guma,*
- *Zalihe sitnog inventara.*

Vrednovanje zaliha

Član 73.

Zalihe se mjere po trošku nabavke.

Preduzeće zbog vrste djelatnosti, nema potrebe za nabavkom većih količina sirovina, materijala i rezervnih dijelova, tako da nema skladište niti skladištara.

Nabavku vrši za svaki konkretan posao te nakon dobijanja fakture od dobavljača zadužuje se putem prijemnice (po količini i cijeni) a razdužuje putem otpremnice. Radnim nalogom se pravda gdje se utrošio materijal.

Član 74.

Preduzeće nabavlja materijal uglavnom za potrebe održavanja nekretnina, postrojenja, opreme i druge potrebe iz poslovanja.

Materijal se evidentira na osnovu pristigle fakture i zadužuje se po nabavnoj vrijednosti.

Radnik koji vrši nabavku materijala zadužuje se putem prijemnice za svaku pojedinačnu stavku materijala (vrsta, količina, cijena i ukupna vrijednost) a razdužuje materijal putem otpremnice te ga predaje Glavnom saradniku za organizaciju posla. Radnici koji rade na održavanju, po nalogu Glavnog saradnika za organizaciju posla, nabavljeni materijal ugrađuju u stalno sredstvo ili ga utroše za popravak opreme i sl., te putem radnog naloga pravdaju utrošak istog. Radni nalog pored potpisa nadzornika tj. Glavnog saradnika za organizaciju posla i izvršioca mora sadržavati i opis radova odnosno mjesto gdje je materijal utrošen.

Potpisane prijemnice, otpremnica i radni nalog se dostavljaju u računovodstvo zbog knjiženja.

Preduzeće nema skladište materijala, iz razloga što materijal nabavlja po svakom konkretnom poslu, i isti se odmah utroši u obračunskom periodu kada je i nabavljen.

Član 75.

Sitan inventar, auto gume i HTZ oprema

Sitan inventar, auto gume i HTZ oprema su imovina Preduzeća koja je neophodna za normalno odvijanje poslovanja.

Karakteriše je bar jedan od navedenih kriterija:

- *nabavna vrijednost manja od 250 KM,*
- *kraći vijek trajanja (kraći od godinu dana) i*
- *druge interne procjene Uprave o upotrebljivosti.*

Neka stavka ove imovine traje i duže od godine dana ali prilikom klasifikacije najbitnija je svrha i namjena istog.

Sitan inventar, auto gume i HTZ oprema se u knjigovodstvenoj evidenciji vrednuju po nabavnoj vrijednosti.

Stvarima sitnog inventara smatraju se i nabavljeni predmeti koji nisu uslov za obavljanje djelatnosti bez obzira na korisni vijek upotrebe, ali su potrebni Preduzeću u njegovom poslovanju (šlauf, vazna za cvijeće i sl.)

Nabavljeni sitan inventar, auto gume i HTZ oprema evidentiraju se tako da se obezbjeđuju podaci o vrsti, količini i nabavnoj vrijednosti.

Član 76.

Preduzeće primjenjuje jednokratni otpis sitnog inventara, auto guma i HTZ opreme metodom 100%-tnog otpisa, prilikom stavljanja u upotrebu, a isknjižavanje istog vrše se kada je sredstvo rashodovano. Otpis sitnog inventara, auto guma i HTZ opreme vrši se preko ispravke vrijednosti, a ovaj konto se zatvara u momentu rashodovanja sredstva.

U pravilu sitan inventar, auto gume i HTZ oprema tereti troškove perioda u kome je stavljen u upotrebu jer se radi o sredstvu koje se razvrstava kao tekuće sredstvo.

Član 77.

Postupak rashodovanja vrši se u skladu sa prijedlogom za otpis kojeg daje popisna komisija, a na osnovu Odluke koju donosi Uprava i/ili Nadzorni odbor Preduzeća.

VIII GOTOVINA I EKVIVALENTI GOTOVINE

Član 78.

Preduzeće je obezbijedilo praćenje gotovine u skladu sa pozitivnim zakonskim i podzakonskim propisima, aktima i potrebama Preduzeća.

Preduzeće gotovinu evidentira na transakcijskim računima otvorenim u poslovnim bankama i blagajni preduzeća.

Blagajničko poslovanje se vrši u skladu sa Pravilnikom o blagajničkom poslovanju.

U Preduzeću se vode blagajne i to:

- glavna blagajna,
- blagajna troškova.

Blagajna se vodi i zaključuje svakodnevno. Dnevnik blagajne zajedno sa pripadajućim prilogima se dostavlja u računovodstvo na knjiženje.

Član 79.

Blagajnički maksimum

U skladu sa Uredbom o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem (Sl.novine FBiH br.72/15 i 82/15), Preduzeće utvrđuje blagajnički maksimum posebnom odlukom.

Status glavnog računa

Član 80.

Preduzeće, u skladu sa Zakonom o unutrašnjem platnom prometu FBiH, vrši transakcije putem ovlaštenih organizacija (banke) u okviru kojih ima određen jedan transakcijski račun sa statusom glavnog računa preko kojeg vrši plaćanja utvrđena navedenom zakonskom regulativom.

Član 81.

Prelazni račun

Prelazni račun za prenos novca između transakcijskih računa, polog i podizanje gotovine predmetom je stalnog sravnjenja i praćenja stanja, koje bi na kraju svake realizacije transakcije prenosa trebalo biti na nuli.

Član 82.

Izveštaj o novčanim tokovima

Sastavljanje godišnjih izvještaja o gotovinskim tokovima vrši se primjenom direktne ili indirektno metode.

IX POTRAŽIVANJA

Član 83.

Preduzeće u okviru obavljanja svoje djelatnosti evidentira potraživanja:

- od datih usluga po osnovu zakupa prostora ili opreme,
- potraživanja od države (PDV), potraživanja za date avanse, potraživanja od zaposlenih, potraživanja za refundacije bolovanja ...
- druga potraživanja iz poslovnih odnosa.

Po obavljanju usluge Preduzeće ispostavlja fakturu, te knjigovodstveno knjiži potraživanja od kupaca i prihode kao i pripadajući PDV po toj osnovi.

Obaveze za PDV iskazuju se na fakturama u skladu sa Zakonom o PDV-u i pravilnikom o primjeni Zakona o PDV-u.

Prihodi se priznaju po isporuci ili izvršenju usluge neovisno o tome kada će uslijediti naplata.

Član 84.

Potraživanja se priznaju po nominalnoj vrijednosti kao obračunskoj osnovi a na osnovu ispostavljene dokumentacije. Kratkoročna potraživanja su ona za koje se očekuje da će biti naplaćena u roku do godinu dana ili tokom poslovnog ciklusa, a u zavisnosti od toga šta je duže.

Član 85.

Usaglašavanje potraživanja

Preduzeće je dužno prije sastavljanja finansijskih izvještaja, da usaglasi svoja potraživanja i obaveze sa drugim pravnim licima putem potvrđivanja salda. U slučaju fizičkih lica saldo potraživanja je iskazan na svakom ispostavljenom računu koji se, prema stavu FMF, u svrhu usaglašavanja stanja smatra potvrđivanjem, osim u slučaju osporavanja iznosa duga.

Kao dokaz postojanja određenog stanja potraživanja i obaveza koristit će se knjigovodstveni podaci koji se potvrđuju odgovarajućim knjigovodstvenim dokumentom - *Obrazac Izvod otvorenih stavki*.

Ako kupac odbije usaglašavanje stanja potraživanja, usaglašavanje se može vršiti utuživanjem dužnika sa zahtjevom za priznavanje duga.

Preduzeće, u ulozi primaoca potvrđivanja, je dužno pošiljaocu, dužniku, povjeriocu, ili njegovom revizoru odgovoriti na potvrđivanje u roku od 8 dana od dana prijema dokumenta.

Član 86.

Preduzeće će kupcima koji izvrše avansnu uplatu, na kraju mjeseca izdati avansni račun, a sve za potrebe evidentiranja u PDV prijavi tekućeg mjeseca. Početkom narednog mjeseca se ovaj avansni račun stornira uz izdavanje porezne fakture.

Član 87.

Ispravka potraživanja od kupaca

U službi računovodstva Preduzeća se evidentira ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca i prenos na sumnjiva i sporna potraživanja tako što se potraživanja starija od 12 mjeseci utvrđena na dan bilansiranja, u pravilu se prenose sa redovnih na konto sumnjiva i sporna potraživanja uz istovremeno knjiženje ispravke vrijednosti potraživanja od kupaca i rashoda, uz moguće izuzetke (potpisan Ugovor o izmirenju duga i dr.)

Član 88.

Priznavanje rashoda u poreznom bilansu

U slučaju da dođe do odstupanja u priznavanju rashoda od ispravke vrijednosti potraživanja i porezno dopustivih rashoda po osnovu potraživanja u poreznom bilansu, Preduzeće će primjenjivati odredbe važećeg Zakona o porezu na dobit u FBiH.

Član 89.

Konačan otpis nenaplativih potraživanja od kupaca se realizuje isključivo po Odlukama organa upravljanja Preduzeća, a prema prethodno izvršenim analizama buduće naplativosti istih.

Član 90.

Primjena MSFI 9

U skladu sa MSFI 9 Finansijski instrumenti, preduzeće vrši mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka.

Prema ovom modelu priznaju se ne samo nastali gubici, nego i očekivani. Model kaže da Preduzeće prizna očekivane gubitke i da na svaki datum izvještavanja objavi očekivane gubitke da bi se prikazale promjene u kreditnom riziku finansijskih instrumenata.

Umanjenje vrijednosti

Kod primjene ovog standarda Preduzeće će koristiti pojednostavljeni model priznavanja umanjenja vrijednosti. Pristupit će se prema najboljem praktičnom rješenju pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka, koristeći razumne i pouzdane podatke koji su dostupni bez nepotrebnih troškova i napora, prema razumnim i dokazivim procjenama budućih događaja i ekonomskim uslovima na datum izvještavanja.

Za izračun očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja od kupaca i za izračun umanjenja vrijednosti Preduzeće je izradilo matricu za utvrđivanje kreditnih gubitaka 2019. godine kao bazne, (a koja je izrađena na osnovu analize potraživanja i istorijskih obrazaca gubitaka od potraživanja) koja će se usklađivati ukoliko se ukaže potreba za istim i donesu odluke organa upravljanja.

Sve navedeno odobrava Uprava Preduzeća.

Član 91.

Preduzeće će na dan bilansiranja ukupna redovna potraživanja od kupaca razvrstati prema starosnoj strukturi, te na te iznose primjenjivati stope očekivanih gubitaka izračunate na osnovu podataka iz 2019. godine, kao bazne godine. Na te dobijene iznose očekivanih kreditnih gubitaka Preduzeće će priznavati ispravku vrijednosti (u obliku potražnog stanja) što će smanjiti knjigovodstvenu vrijednost potraživanja u bilansu stanja i rashode po osnovu umanjenja vrijednosti.

Nakon početne primjene Preduzeće će za svaki obračunski period provjeravati stanje i procjene i zavisno od rezultata prilagodit će očekivane kreditne gubitke na više ili na niže i to:

- dodatnim knjiženjem razlike preko konta ispravke vrijednosti i rashoda po osnovu umanjenja vrijednosti, ako je došlo povećanja očekivanih kreditnih gubitaka,*
- storno knjiženjem razlike preko konta ispravke vrijednosti i prihoda po osnovu prethodno ispravljenih potraživanja, ako je došlo poboljšanja u opštim ekonomskim uslovima odnosno do smanjenja očekivanih kreditnih gubitaka.*

Član 92.

Za sva dospjela a nenaplaćena potraživanja Preduzeće svojim zakupcima ne obračunava zateznu kamatu.

Naime, zakupci koji ne izmire blagovremeno mjesečnu zakupninu, shodno cjenovniku usluga Preduzeća i odlukama organa upravljanja gube pravo na popust. Pored toga, status naših zakupaca (velika većina trgovci pojedinci, RPG, domaća radinost i sl.) kao i finansijski efekat koji bi se postigao obračunom zatezne kamate osnov je za politiku Preduzeća da se u cilju očuvanja dobrih poslovnih odnosa, ne obračunava zatezna kamata.

Član 93.

U postupku naplate potraživanja sudskim putem, tužbeni zahtjev se precizira i na zakonske zatezne kamate od dana dospijeca svake pojedinačne obaveze pa sve do isplate.

U postupcima naplate putem sudskih nagodbi, sporazuma ili ugovora o izmirenju duga na rate, kao i troškova postupka, organi upravljanja mogu donositi odluke kojim će tretirati zakonske zatezne kamate.

Član 94.

Preduzeće će prilikom otpisa i uopšte tretiranja potraživanja poštivati propise o računovodstvu i reviziji F BiH, Zakon o porezu na dobit, MRS-ova, MSFJ-ova i druge zakonske i podzakonske akte.

Naplaćena otpisana i/ili isknjižena potraživanja se knjiže na konto ostalih prihoda i dobitaka.

X OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

Član 95.

Ostala kratkoročna potraživanja iskazuju se u visini nominalne vrijednosti proizašle iz poslovne transakcije prema metodi obračuna. Ostala kratkoročna potraživanja obuhvataju slijedeća grupe konta:

- Potraživanja od države i drugih institucija;

- *Potraživanja za više plaćene poreze i akontacije poreza;*
- *Potraživanja za više plaćene doprinose, članarine i dr.;*
- *Potraživanja od zaposlenih;*
- *Ostala kratkoročna potraživanja.*

Konačan otpis nenaplativih potraživanja se realizuje isključivo po Odlukama organa upravljanja Preduzeća, a prema prethodno izvršenim analizama moguće buduće naplativosti istih.

XI VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE PLAĆENIH TROŠKOVA BUDUĆEG RAZDOBLJA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Član 96.

Preduzeće se kroz poslovanje susreće sa poslovima koji traju više obračunskih razdoblja, a pomoću vremenskih razgraničenja odvajamo prihode i rashode za svako od tih pojedinih razdoblja te ujedno zadovoljavamo princip sučeljavanja prihoda i rashoda koji nalaže da se uspoređuju samo oni prihodi i rashodi koji se odnose na isto obračunsko razdoblje. Vremenska razgraničenja imaju za cilj realniji i objektivniji prikaz finansijskih izvještaja.

Unaprijed plaćeni troškovi za buduće razdoblje iskazuju se kao aktivna vremenska razgraničenja a obračunavaju se u troškove razdoblja kojima pripadaju i ujedno predstavljaju prijelazni oblik kratkotrajne imovine.

Preduzeće će vršiti vremensko razgraničenje vezano za gore navedeno, osim kada vrijednost vremenskog razgraničenja nije značajno, kada će nastali troškovi teretiti rashode perioda kada su isti plaćeni.

Član 97.

XII KAPITAL, DOBITAK I GUBITAK

Kapital u poslovnim knjigama iskazuje se kao:

- *upisani/osnovni kapital,*
- *rezerve,*
- *akumulirana dobit/gubitak,*
- *dobit/gubitak tekuće izvještajne godine.*

Član 98.

Osnovni kapital

Osnovni kapital Preduzeća utvrđen je Statutom i upisom u Sudski registar i u 100% je vlasništvu Grada Zenica. U skladu sa Statutom Preduzeća, iznos osnovnog kapitala može

se mijenjati odlukom Skupštine Preduzeća. Ova odluka ima karakter statutarne odluke. Osnovni kapital Preduzeća se knjiži po historijskom iznosu.

Član 99.

Povećanje/smanjenje osnovnog kapitala

Upisani/osnovni kapital Preduzeća se može uvećati odlukom Skupštine i to:

- dokapitalizacijom (uplatom osnivača u novcu ili stvarima);
- iz dobiti poslije rasporeda rezultata uz predhodno zakonsko izdvajanje u rezerve.

Smanjenje kapitala je u isključivoj nadležnosti Skupštine.

Član 100.

Zakonske rezerve

Radi osiguranja od poslovanja sa gubitkom i drugih nepredviđenih razloga, Preduzeće može formirati fond rezervi. Fond rezervi Preduzeća iznosi najmanje 25% osnovnog kapitala preduzeća, a formira se rasporedom dobiti tekuće poslovne godine i iz akumulirane dobiti iz poslovanja ranijih godina. Izdvajanje u fond rezervi vrši se u skladu s propisima i statutarim odredbama.

Član 101.

Zadržana/akumulirana dobit

Zadržana (akumulirana) dobit predstavlja dio dobiti iz poslovanja u koji se uključuje i neto dobit / gubitak tekućeg perioda, a koja se formira i raspoređuje u skladu sa Odlukom Skupštine Preduzeća. U poslovnim knjigama akumulirana dobit iskazuje se u nominalnim iznosima.

Član 102.

Dobit/gubitak tekuće godine

Dobitak ili gubitak tekuće godine utvrđuje se u skladu s MSFI, drugim relevantnim propisima i ovim aktom. Dobit ili gubitak tekuće godine iskazuje se u bilansu uspjeha nakon oporezivanja kao neto dobit, odnosno gubitak u poslovanju tekuće godine.

Član 103.

Raspored dobiti/ pokrće gubitka tekuće godine

Raspored dobiti, odnosno pokriće gubitka vrši se na osnovu Odluke Skupštine Preduzeća (Gradonačelnik Grada), a na prijedlog Uprave i Nadzornog odbora. Na osnovu donesene Odluke o rasporedu dobiti/ pokriću gubitka računovodstvo vrši knjiženje iste.

XIII VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE OBAVEZA, REZERVISANJA I RAZGRANIČENJA

OBAVEZE

Član 104.

Obaveze se definišu i priznaju u poslovnim knjigama kao sadašnja obaveza Preduzeća, koja je rezultat prethodnih poslovnih događaja i izvršenih transakcija, a za čije se izmirenje realno očekuje odliv resursa Preduzeća koji sadrži ekonomske koristi, i kada se iznos obaveze koja će se podmiriti može pouzdano izmjeriti.

Obaveze Preduzeća iskazuju se u nominalnoj vrijednosti i preispituju se na dan izrade bilansa stanja Preduzeća.

Sve nastale obaveze Preduzeće će izvršavati blagovremeno i u predviđenim zakonskim rokovima.

Član 105.

Podjela obaveza

Obaveze prema ročnosti mogu biti:

- kratkoročne i*
- dugoročne.*

Kratkoročne obaveze su one koje moraju biti izmirene u roku od godine dana, dok dugoročne obaveze moraju biti izmirene u roku dužim od godinu dana, te samim tim imaju uticaj na novčani tok direktno i finansijski rezultat indirektno za period za koji su ugovorene.

Obaveze čiji je rok dospijanja u trenutku zaključenja poslovne transakcije do godinu dana od datuma bilansa stanja, knjiže se kao kratkoročne.

Obaveze koje ne ispunjavaju prethodni kriterij knjiže se kao dugoročne.

Dugoročne obaveze

Član 106.

Dugoročne obaveze su dugovi sa unaprijed ugovorenim rokom vraćanja dužim od jedne godine.

Kreditne obaveze su obaveze za primljena sredstva, koja u poslovnim knjigama obuhvataju otplatu glavnice koja dospijeva u roku dužem od godinu dana.

Dio dugoročne obaveze po kreditima koja dospijeva u roku do godine dana iskazuje se kao kratkoročni dio dugoročne obaveze i dospijeva na izmirenje u roku do godine dana.

Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Član 107.

Rezervisanje je obaveza neizvjesnog vremena ili iznosa jer je prisutna neizvjesnost u pogledu vremena nastanka ili iznosa budućih izdataka potrebnih za njihovo izmirenje.

Potencijalna obaveza je:

- moguća obaveza koja proizlazi iz prošlih događaja i čije postojanje može potvrditi samo nastanak ili izostanak jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Preduzeća, ili

- sadašnja obaveza koja je proizašla iz prošlih događaja ali se ne priznaje jer: nije vjerovatno da će za izmirenje obaveze biti neophodan odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi; ili se iznos obaveze ne može izmjeriti s dovoljnom pouzdanošću.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja proizlazi iz prošlih događaja i čije postojanje može potvrditi samo nastanak ili izostanak jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Preduzeća.

Preduzeće će u slučaju stavki prepoznatih kao rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina postupati u skladu sa standardom MRS 37.

Priznavanje rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijane imovine

Član 108.

Preduzeće će izvršiti potrebna rezervisanja kada se za to ukaže potreba.

Rezerviranje se priznaje kada:

- Preduzeće ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao rezultat nekog prošlog događaja;

- je vjerovatno da će za izmirenje obaveze biti neophodan odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi; i

- se može napraviti pouzdana procjena iznosa obaveze.

Ako takav odljev nije vjerovatan s datom stavkom treba postupiti kao sa nepredvidivom obavezom.

Kako bi se izvršila najbolja procjena rezervisanja u obzir se uzimaju rizici i neizvjesnosti koji su karakteristični za date događaje i okolnosti. Neizvjesnost ne opravdava stvaranje prevelikih rezervisanja ili olako procijenjenih obaveza.

Iznos priznat kao rezerviranje treba biti najbolja procjena izdataka potrebnih za izmirivanje sadašnje obaveze na kraju izvještajnog perioda (uobičajeno je da se traži procjena pravne službe za dati slučaj (npr. kod rezervisanja za sudske sporove i dr.).

Rezervisanja se vrše na osnovu već preuzetih rizika odnosno budućih očekivanih obaveza iz poslovanja, za koje se realno i osnovano očekuje određena plaćanja ili izdaci u budućem periodu.

Rezervisanje se preispituje na kraju svakog izvještajnog perioda i usklađuje se tako da odražava najbolju sadašnju procjenu. Ako se utvrdi da rezervisanje više nije vjerovatno da će za podmirivanje obaveze zahtijevati odliv resursa, rezervisanje se stornira.

Rezervisanje se koristi samo za izdatke za koje je rezervisanje prvobitno priznato.

Za buduće poslovne gubitke se ne priznaje rezervisanje.

Priznavanje rezervisanja u poreznom bilansu vršit će se u skladu sa važećim Zakonom o porezu na dobit.

Preduzeće, u bilansnoj evidenciji, ne priznaje potencijalnu obavezu i potencijalnu imovinu ukoliko se ne može pouzdano odrediti vrijednost.

Kratkoročne obaveze

Član 109.

Kratkoročnim ili tekućim obavezama podrazumjevaju se:

- *obaveze za zajmove i kredite,*
- *obaveze za primljene avanse,*
- *obaveze prema dobavljačima,*
- *obaveze prema zaposlenima,*
- *obaveze za izlazni PDV (za izdate fakture),*
- *obaveze za poreze, doprinose i druge naknade,*
- *obračunata rezervisanja i ostale kratkoročne obaveze.*

Vrednovanje i iskazivanje unaprijed naplaćenih i drugih odloženih prihoda

Član 110.

Preduzeće se kroz poslovanje susreće sa poslovima koji traju više obračunskih razdoblja, a pomoću vremenskih razgraničenja odvajamo prihode i rashode za svako od tih pojedinih razdoblja te ujedno zadovoljavamo princip sučeljavanja prihoda i rashoda koji nalaže da se uspoređuju samo oni prihodi i rashodi koji se odnose na isto obračunsko razdoblje. Vremenska razgraničenja imaju za cilj realniji i objektivniji prikaz finansijskih izveštaja.

Unaprijed naplaćeni prihodi za buduće razdoblje iskazuju se kao pasivna vremenska razgraničenja a obračunavaju se u prihode razdoblja kojima pripadaju.

Preduzeće ih vodi na kontima unaprijed naplaćeni i drugi odloženi prihod, do momenta priznavanja prihoda kada se vrši sučeljavanje datog prihoda sa datim rashodom (npr.amortizacija doniranog stalnog sredstva).

XIV VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE PRIHODA I DONACIJA

Član 111.

Prihodi su definirani kao povećanja ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku pritjecanja ili povećanja imovine ili smanjenja obaveza, koja za posljedicu imaju povećanje kapitala, osim onih povećanja koja se odnose na doprinose učesnika u kapitalu.

Prihod obuhvata i prihode i dobitke.

Prihodi nastaju iz sljedećih transakcija i aktivnosti:

- pružanje usluga,
- prodaja dobara,
- korištenje imovine subjekta od strane drugih, čime se zarađuju kamate, tantiјeme i dividende, i evidentiraju se na obračunskoj osnovi.

Priznavanje i mjerenje

Član 112.

Prihodi od datih usluga priznaju se onda kada su u potpunosti ispunjeni uslovi (iz MRS18):

- iznos prihoda se može pouzdano izmjeriti,
- vjerovatno je da će ekonomske koristi povezane sa transakcijom priticati u Preduzeće,
- stepen dovršenosti transakcije na kraju izvještajnog perioda se može pouzdano izmjeriti i
- nastali troškovi transakcije i troškovi dovršavanja transakcije se mogu pouzdano izmjeriti.

Prihod od prodaje dobara se priznaje kada su zadovoljeni svi sljedeći uvjeti:

- Preduzeće je prenijelo na kupca značajne rizike i koristi od vlasništva nad dobrima,
- Preduzeće ne zadržava ni kontinuirano učešće u upravljanju do stepena koji se obično povezuje s vlasništvom, niti stvarnu kontrolu nad prodatim dobrom,
- iznos prihoda se može pouzdano izmjeriti,
- vjerovatno je da će ekonomske koristi povezane s transakcijom priticati u Preduzeće,
- troškovi koji su nastali ili će nastati u vezi sa transakcijom, mogu se pouzdano izmjeriti.

Član 113.

Ostali se poslovni prihodi priznaju prema opštim načelima priznavanja prihoda, odnosno pojedine vrste ostalih prihoda prema načinu koji proizlazi iz ugovora, odluke, zakona ili drugog propisa. Za primljene donacije i imovinu bez naknade Preduzeće primjenjuje prihodovni pristup.

Korekcija prihoda (kada za to nastupe razlozi) vrši se u obračunskom periodu u kojem su i nastali.

Član 114.

Prihod se vrednuje po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja, uzimajući u obzir iznos svih popusta i rabata koje Preduzeće odobri.

Član 115.

Dobici predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali i ne moraju da proisteknu iz uobičajnih aktivnosti Preduzeća. Dobici predstavljaju povećanje ekonomske koristi i kao takvi po prirodi nisu različiti od prihoda.

Dobici se prikazuju na neto osnovi, nakon umanjenja za odgovarajuće rashode.

Priznavanje donacija

Član 116.

Računovodstvo donacija i pomoći regulisano je MRS 20 - Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći.

Kao davaoci donacija mogu se javiti državni i niži organi vlasti, pravna lica i svi drugi državni organi.

Državne donacije su definisane, kao podsticaji države u obliku prijenosa sredstava pravnom licu u prethodno ili buduće ispunjenje određenih uslova koji se odnose na poslovanje pravnog lica.

Da bi Preduzeće moglo da prizna državnu donaciju, neophodno je da budu ispunjeni sljedeći uslovi:

- *da će Preduzeće ispuniti uslove vezane za donaciju ili je ispunilo*
- *da je donacija primljena.*

Vrste donacija

Član 117.

Razlikujemo dvije vrste donacija i to:

- *donacije povezane sa sredstvima,*
- *donacije povezane s prihodom.*

Član 118.

Evidentiranje donacija

Moguća su dva šira pristupa računovodstvu državnih bespovratnih davanja:

- *kapitalni pristup, prema kojem se davanje priznaje izvan dobiti ili gubitka; i*
- *prihodovni pristup, prema kojem se davanje priznaje u dobit ili gubitak tokom jednog ili više perioda.*

Preduzeće će za evidentiranje donacija primijeniti prihodovni pristup.

Preduzeće, u skladu sa prihodovnim pristupom, primljene donacije priznaje u dobit ili gubitak na sistematskom osnovu, kroz periode u kojima Preduzeće kao rashod priznaje troškove za čije su pokriće davanja namijenjena.

Član 120.

Donacija koja se primi u vidu opreme ili drugog stalnog sredstva evidentira se kao odloženi prihod. Iznos odloženog prihoda se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha na sistematskoj i

racionalnoj osnovi u toku korisnog vijeka trajanja sredstva (priznavat će se prihod za obračunsko razdoblje u iznosu amortizacije za donirano primljeno sredstvo).

Donacije koje su primljene za pokriće rashoda koji su već nastali ili će nastati Preduzeće priznaje kao prihod u periodu u kome su donacije primljene.

Donacije namijenjene za nabavku materijala, sitnog inventara, drugih zaliha i slično iskazuju u prihodima u visini rashoda nastalih u obračunskom periodu.

Primljene donacije u tekućim sredstvima (u bilo kom obliku, a posebno u novcu) evidentiraju se kao prihod tekućeg perioda.

Donacije primljene u vidu opreme ili drugog materijalnog sredstva, prilikom preuzimanja sredstava u vlasništvo, sredstva se klasifikuju prema usvojenoj klasifikaciji materijalnih sredstava sa procjenjenim vijekom upotrebe trajanja i amortizacionim stopama preduzeća i vrednuju se na osnovu relevantne dokumentacije (odluka, ugovor, i sl.).

U slučaju da ne postoji relevantna dokumentacija za sredstva koja se preuzimaju u vlasništvo vrši se procjena vrijednosti (od strane komisije formirane unutar preduzeća ili ovlašteni procjenitelji).

Član 121.

Preduzeće može dodijeliti donaciju samo iz dobiti (u Zakonom predviđenoj proceduri), samo za potrebe korisnika sporta, kulture, socijalne pomoći i humanitarne svrhe, a u skladu sa odredbama Zakona o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom FBiH, te odredbama Statuta preduzeća.

XV VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE RASHODA

Član 121.

Rashodi su smanjenja ekonomskih koristi Preduzeća tokom obračunskog perioda u obliku odliva ili smanjenja sredstava ili nastanka obaveza, što ima za posljedicu smanjenje kapitala, osim onih smanjenja koja su rezultat raspodjele kapitala od strane vlasnika.

Rashodi dijelimo na:

- rashode iz redovnih aktivnosti (troškovi materijala, plaća, amortizacije, i svi drugi troškovi nastali u vezi sa obavljanjem osnovne djelatnosti),
- gubitke koji proističu iz redovnih i drugih aktivnosti (rashodi od finansiranja, gubici od prodaje i rashodovanja sredstava, rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja i slično),
- naknadno utvrđeni rashodi.

Rashodi iz redovnih aktivnosti imaju oblik odliva ili smanjenja imovine kao što su novčani ekvivalenti, zalihe, nekretnine, postrojenja i oprema.

Gubici predstavljaju smanjenja ekonomskih koristi i kao takvi ne razlikuju se od drugih rashoda.

Priznavanje i mjerenje

Član 122.

Priznavanje rashoda u bilansu uspjeha se vrši na osnovu sljedećih kriterija:

- *sučeljavanje troškova sa prihodima, što znači da postoji direktna veza između nastalih troškova i specifičnih stavki prihoda,*
- *rashodi imaju za posljedicu smanjenje sredstava ili povećanje obaveza koji se mogu pouzdano izmjeriti.*

Odobranje popusta prema kupcima priznavat će se zavisno od momenta odobrenja, vremena, vrste i svrhe odobravanja, tako da ako je odobrenje za tekuću godinu tretirat će se kao smanjenje prihoda, a ako je odobrenje za prethodne obračunske periode tretirat će se kao rashod tekućeg perioda.

Član 123.

Preduzeća će prema važećem Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH dostavljati finasijske izvještaje o poslovanju organima kontrole i upravljanja.

Finasijski izvještaji predstavljaju strukturirani prikaz finasijskog položaja i finasijske uspješnosti Preduzeća. Cilj finasijskih izvještaja je osigurati informacije o finasijskom položaju, finasijskoj uspješnosti i novčanim tokovima Preduzeća.

Finasijski izvještaji Preduzeća pružaju informaciju o:

- a) sredstvima,*
- b) obavezama,*
- c) kapitalu i promjenama u kapitalu,*
- d) prihodima i rashodima, uključujući i dobitke i gubitke,*
- e) novčanim tokovima.*

Član 124.

Cilj finasijskog računovodstva je izrada finasijskih izvještaja koji predstavljaju završni produkt računovodstva:

- *Bilans stanja - Izvještaj o finasijskom položaju na kraju perioda*
- *Bilans uspjeha - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period (sa Aneksom – Dodatnim računovodstvenim izvještajem),*
- *Izvještaj o gotovinskim tokovima (prema direktnoj ili indirektnoj metodi)*
Izvještaj o promjenama u kapitalu,
- *Bilješke sa kratkim pregledom računovodstvenih politika i druge bilješke kojima se objašnjavaju određene stavke.*

XVI VREDNOVANJE I ISKAZIVANJE FINANSIJSKOG REZULTATA

Član 125.

Finasijski izvještaji predstavljaju strukturirani prikaz finasijskog položaja i finasijske uspješnosti Preduzeća. Cilj finasijskih izvještaja je osigurati informacije o finasijskom položaju, finasijskoj uspješnosti i novčanim tokovima Preduzeća.

Preduzeće će prema važećem Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH dostavljati finasijske izvještaje o poslovanju organima kontrole i upravljanja.

XVII BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Član 126.

Preduzeće će u Bilješkama uz finansijske izvještaje da objavi dopunske informacije u odnosu na one prezentirane u izvještaju o finansijskom položaju, izvještaju o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama u kapitala i izvještaju o novčanim tokovima.

Svaka značajna stavku iz temeljnih finansijskih izvještaja u Bilješkama uz finansijske izvještaje treba biti označena, te data detaljnija razrada i obrazloženje. To podrazumijeva tekstualni opis ili raščlanjivanje stavki prezentiranih u tim izvještajima, kao i informacije o stavkama koje ne ispunjavaju uslove za priznavanje u navedenim izvještajima.

Bilješke uz finansijske izvještaje će:

- a) prikazati informaciju o osnovama za sastavljanje finansijskih izvještaja i određenim računovodstvenim politikama koje su korištene;
- b) objaviti informacije koje zahtjevaju MSFI-ovi, a koje nisu prikazane nigdje drugo u finansijskim izvještajima;
- c) osigurati dodatne informacije koje nisu prezentirane nigdje drugo u finansijskim izvještajima, ali su relevantne za njihovo razumijevanje.

XVIII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 127.

Sve potrebne aktivnosti i realizacija istih po ovom Pravilniku, kao i računovodstvene i knjigovodstvene radnje obavljat će se u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima kojima je regulisana ova materija, te važećim Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Član 128.

Izmjene i dopune Pravilnika o računovodstvenim politikama donosi Uprava Preduzeća.

Član 129.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 01.01.2024. godine od kada prestaje primjena ranijeg Pravilnika.

JP "Tržnica" d.o.o. Zenica
Direktorica: Selma Vidimlić

